Slutrapport

Förstudie kring strategiskt legacyarbete hos länets evenemangsaktörer

Mars 2025

Projektägare: RF SISU Jämtland Härjedalen
Samverkanspart: Region Jämtland Härjedalen, Kultur och bildning

Referensgrupp:
Destination Östersund
Strömsunds kommun
Östersunds kommun

Rapporten är sammanställd av:
Per-Anders Nybond, Klyo AB
Robert Pettersson, Pettersson Academy AB

Jämtland-Härjedalen

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

destination östersund

Strömsunds Kommun
Straejmien tjïelte

ÖSTERSUNDS KOMMUN
STAAREN TJÏELTE

Innehåll

1 INLEDNING 5

1.1 SYFTE OCH MÅL 5

2 METOD 7

2.1 MÅLGRUPP, PARTER OCH MATERIAL 8
2.1.1 MÅLGRUPP 8
2.1.2 PROJEKTPARTER 8

3 BAKGRUND 9

3.1 STRATEGISKT UTVECKLINGSARBETE MED EVENEMANGSSTÖD 9
3.1.1 STRATEGISKT EVENEMANGSSTÖD 9
3.1.2 EVENEMANGSSTRATEGI 9
3.2 EVENEMANGSLEGACY OCH EVENEMANGSEFFEKTER 10
3.2.1 EVENEMANGSLEGACY 10
3.2.2 EVENEMANGSEFFEKTER 11
3.2.3 STORA OCH SMÅ EVENEMANG 12

4 RESULTAT 14

4.1 EVENEMANGENS ROLL FÖR REGIONAL UTVECKLING I JÄMTLAND HÄRJEDALEN 14
4.2 EVENEMANGENS ROLL FÖR LOKAL- OCH REGIONAL ATTRAKTIONSKRAFT 15
4.3 VIKTIGA LÄRDOMAR OM EVENEMANG 16
4.4 OFFENTLIGT STÖD TILL REGIONENS EVENEMANG 16
4.5 EVENEMANG OCH NÄRINGSLIVSSPONSRING 17
4.6 EVENEMANGSAKTÖRERNAS SAMT POLITIKER OCH TJÄNSTEPERSONERS PERSPEKTIV 18
4.6.1 LÄNETS EVENEMANGSAKTÖRER 18
4.6.2 REGIONALA OCH KOMMUNALA POLITIKER OCH TJÄNSTEPERSONER 19
4.7 DIALOGMÖTEN 20
4.7.1 DIALOGMÖTE KULTUR 20
4.7.2 DIALOGMÖTE IDROTT 21
4.7.3 DIALOGMÖTE IDROTT OCH KULTUR – UPPFÖLJNINGSMÖTE 22

5 ANALYS OCH DISKUSSION 23

5.1 EVENEMANGENS EKOSYSTEM 23
5.2 EVENEMANG OCH REGIONAL UTVECKLING 24
5.2.1 BETYDELSE FÖR LOKALSAMHÄLLET 24
5.2.2 SAMVERKAN OCH REGIONALA EFFEKTER 24
5.2.3 EVENEMANGENS BETYDELSE FÖR ATTRAKTIVA PLATSER OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING 25
5.3 HÅLLBARA FÖRENINGAR OCH EVENEMANG 26
5.4 SMÅ OCH STORA EVENEMANG HÄNGER IHOP 26
5.5 VAD KRÄVS FÖR ATT FATTA STRATEGISKA BESLUT? 27

5.5.1 ATT VÄRDERA OCH PRIORITERA EVENEMANG 27
5.5.2 UTVÄRDERING FÖR LÄRANDE OCH UTVECKLING 27
5.5.3 STRATEGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR ARRANGÖRER 28

6 SLUTSATSER OCH FÖRSLAG 29

6.1 FÖRSTUDIENS VIKTIGASTE SLUTSATSER 29
6.1.1 EVENEMANGSSTÖD MED ETT HELHETSPERSPEKTIV 29
6.1.2 STÖDKRITERIER SAMT UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING 30
6.1.3 SAMVERKAN OCH ERFARENHETSUTBYTE HELLRE ÄN STRATEGI 30
6.1.4 SAMARBETE MELLAN EVENEMANG OCH NÄRINGSLIV 31
6.2 FÖRSLAG PÅ FEM INSATSER 32
6.3 EN VISION FÖR FRAMTIDEN 33

BILAGA 1. SPRIDNING OCH FÖRANKRING 34

BILAGA 2. REFERENSLITTERATUR 35

Sammanfattning

Denna förstudie syftar till att undersöka potentialen för evenemangsdriven utveckling i Jämtland Härjedalen. Projektet initierades av RF SISU Jämtland Härjedalen i samarbete med Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun, Strömsunds kommun och Destination Östersund.

Initiativet har tagits mot bakgrund av att det saknas en samlad strategi för evenemang och att det finns en potential i att öka evenemangens positiva effekter och värdeskapande i Jämtland Härjedalen.

Målet med förstudien är att öka medvetenhet och kunskap kring hur en strategisk planering av evenemang kan bidra till hållbar utveckling och tillväxt. Under förstudien har data samlats in genom litteraturstudier, enkäter, intervjuer och dialogmöten.

Studien visar att kunskapen om värdeskapandet från mindre och återkommande evenemang är begränsad och att det finns en bristande samordning mellan olika stödaktörer och evenemangsaktörer.

Förstudiens främsta slutsatser är att det efterfrågas samverkan och erfarenhetsutbyte snarare än en enhetlig regional strategi, eftersom förutsättningarna skiljer sig åt. Ett helhetsperspektiv på evenemangsstöd är nödvändigt, där både kort- och långsiktigt stöd ges till arrangörer och evenemang, inklusive finansiering, arenor, kompetens och nätverk. Nuvarande stödkriterier behöver utvecklas för att på ett bättre sätt inkludera sociala värden, samtidigt som tydligare rutiner för uppföljning och utvärdering saknas. Slutligen krävs ökad samsyn och samarbete mellan evenemangsaktörer och näringslivet för att stärka evenemangssektorn.

I rapporten rekommenderas ett mer långsiktigt och systemövergripande arbetssätt, justerade och etablerade stödkriterier, så som bedömnings- och beslutsunderlag, tillsammans med kontinuerlig uppföljning och utvärdering av såväl hårda som mjuka värden samt en tydligare positionering av evenemangseffekterna och platsanknytning.

Sammantaget kan konstateras att det finns mycket att vinna på en mer samordnad ansats kopplat till utveckling av kultur- och idrottsevenemang i Jämtland och Härjedalen. Sannolikt är det inte en evenemangsstrategi i sig som är det enskilt viktigaste i den strävan.

En ökad satsning på dialog, samverkan, uppföljning och erfarenhetsutbyte kommer sannolikt att positionera evenemangen som värdeskapare och skapa bättre förutsättningar för arrangörer och att vi får mest ut av samlade ansträngningar inom både stöd och operationalisering.

I detta arbete behöver idrotten och kulturen kroka arm och rätt hanterat kommer Jämtland Härjedalens evenemang att kunna utgå från en tydlig platsanknytning, planeras och genomföras utifrån bred samverkan, ges ett anpassat och långsiktigt stöd, följas upp och bidra till positionering, erfarenhetsutbyte och kontinuerligt lärande.

1 Inledning

Evenemang är genomgående ett viktigt inslag för de flesta av länets olika ideella organisationer, såväl idrottsföreningar som kulturföreningar. Evenemangen spelar en viktig roll på flera nivåer där vissa arrangerar evenemang tämligen oreflekterat och som en naturlig del av verksamheten medan andra har det som en medveten strategi för att skapa intäkter eller andra värden till verksamheten.

Syftet med denna förstudie är att öka medvetenhet och kunskap kring hur en strategisk planering av evenemang kan bidra till hållbar utveckling och tillväxt i linje med den Regionala utvecklingsstrategin, kommunala tillväxtplaner, utpekade målområden samt andra relevanta utvecklingsplaner.

Förstudien ska bidra till bättre kunskap om hur utveckling och effekt av investerade resurser kan användas mer strategiskt och skapa större värden. Det ska i förlängningen kunna leda till mer förutsägbara och tydligare processer för arrangemangsaktörer och underlägga beslutsprocesser hos stödaktörer.

Jämtland Härjedalen Idrott har tillsammans med Region Jämtland Område kultur och bildning initierat detta samverkansprojekt som delfinansierats via Region Jämtland Härjedalen. Förstudien har även samarbetspartners i form av Östersunds- och Strömsunds kommun samt Destination Östersund. Kommunerna kan ses representera en mindre och en större kommun vilket är viktigt att få med som perspektiv, målet är att fler kommuner deltar i förstudien för att få ett än bredare perspektiv. Processen med förstudien har drivits genom konsultstöd från Klyo AB.

1.1 Syfte och mål

Syfte
Detta initiativ, där förstudien utgör det första steget, syftar till att ökad medvetenhet och kunskap om hur ett mer strategiskt synsätt och arbetssätt kopplat till evenemangens roll samt stöd till evenemang kan bidra i den lokala och regionala utvecklingen i Jämtland Härjedalen. Den övergripande ambitionen är att påvisa hur vi tydligare och mer strategiskt kan använda evenemang för att uppnå de gemensamma målen i Regionala utvecklingsstrategin, kommunala tillväxtplanerna, utpekade målområden samt i andra relevanta utvecklingsplaner. Initiativet är tänkt att bidra till en bättre utveckling och effekt av investerade resurser genom att belysa möjligheterna av vad en tydlig strategisk ansats kring evenemangens värden skapar.

Mål med förstudien
Förstudien ska leda till en ökad insikt, ökad kunskap och ökad medvetenhet hos aktörer som direkt och indirekt jobbar med stöd till, och planering av, evenemang i Jämtland Härjedalen. Målet är att skapa en tydligare bild av vikten och värdet av ett strategiskt arbete kring evenemang och långsiktiga evenemangseffekter (s.k. evenemangslegacy).

Evenemangslegacy kan sägas inkludera:

- *Långsiktiga effekter på samhället*.
- *Utvecklad infrastruktur och kompetens*.
- *Stärkt lokal identitet och gemenskap*.

Arbetet med förstudien kan delas upp i följande delar:

- Omvärldsbevakning och analys av relevanta initiativ i länet och nationellt. Analysen ska se över samordningsvinster och utreda om det finns initiativ att lära av, samverka med eller på annat sätt förhålla sig till.
- En nuläges- och behovsanalys av läget i regionen med fokus på evenemangseffekter och regionala/lokala förutsättningar.
- Dokumenterade insikter från ett antal dialogmöten med deltagande aktörer från näringsliv, offentlig sektor, akademi och civilsamhälle där förstudiens insikter samt aktörernas erfarenhetsutbyten kopplat till evenemangseffekter delas.
- Sammanställda förslag på vilka aktiviteter och arbetssätt som behövs på både regional/lokal nivå (i stödsystemet) och för olika typer av evenemang för att få ett mer strategiskt evenemangsarbete.
- Genomförd spridning av förstudiens resultat.

Förstudiens slutsatser och förslag ska kunna tas vidare i ett eller flera genomförandeprojekt eller andra initiativ.

I ansökan och under arbetet med förstudien har nedanstående förändringsteori mejslats fram. Tabellen visar hur identifierade utmaningar möts med specifika aktiviteter som ger önskade resultat på kort- och lång sikt.

Tabell 1. Förstudiens förändringsteori

Utmaning/potential	Aktiviteter	Resultat på kort sikt (förstudiens slut)	Resultat på medel och lång sikt (via fortsatt arbete och eventuellt nya projekt)
Ett mer strategiskt och långsiktigt arbete med stöd till evenemangsaktörer gör att evenemang i Jämtland Härjedalen skapar bestående värden (legacy) och i högre omfattning bidrar till en hållbar regional utveckling.	1. ***Omvärldsbevakning*** samt ***nuläges- och behovsanalys***. 2. ***Dialogmöten*** med aktörer inom näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. 3. Framtagande av ***handlingsplan*** för strategiskt arbete kring evenemangens legacy. 4. ***Spridning*** av förstudiens resultat.	- Sammanställa förslag på aktiviteter och arbetssätt för lokal och regional nivå i stödsystemet samt för olika typer av evenemang för ett mer strategiskt legacyarbete som grund för framtida arbete. - Ökad insikt och kunskap hos evenemangsarrangörer och stödaktörer om vikten av att arbeta strategiskt med evenemangens legacy.	- Evenemangsarrangörer och stödaktörer använder verktyg och strategier för att planera evenemang utifrån deras potentiella legacy-värden. - Evenemang arbetar mer strategiskt för att synliggöra och maximera de sociala, ekologiska och ekonomiska värden som skapas. - Mer medveten resurstilldelning till evenemang som bidrar till långsiktig hållbarhet och tillväxt. - Evenemangsarrangörer har stärkt sin förmåga att attrahera bidrag, sponsring och engagera publik. - Länets näringsliv använder evenemangen mer strategiskt för att skapa värden i sina verksamheter.

2 Metod

I dialog med projektpartners och evenemangsaktörer inom regionen har flera typer av data samlats in. Initialt genomfördes en Omvärldsbevakning och analys av relevanta initiativ i länet och nationellt. Aktiviteten bestod i litteraturstudier, dokumentanalys, samtal och inspel från deltagande parter.

Vidare genomfördes en nuläges- och behovsanalys hos länets evenemang. Denna aktivitet genomfördes i form av en webbaserad enkät. Parallellt genomfördes en nuläges- och behovsanalys hos länets stödaktörer för evenemang. I det fallet kompletterades datainsamling genom enkät med dokumentanalys samt intervjuer. Totalt har ett fyrtiotal strategidokument samt lokala- och regionala styrdokument ingått i dokumentanalysen.

Löpande under förstudien har det hållits dialogmöten. De har genomförts i form av fokusgrupper med olika aktörer och teman; i) evenemangsaktörer: Kultur, ii) evenemangsaktörer: Idrott, iii) nyckelaktörer och samverkansaktörer till evenemang. De senare har även fungerat som referensgrupp under förstudien.

Processtödet (konsulter) har löpande träffat projektpartners i möten med fokus på dialogbaserad analys. Dessa möten genomfördes med syfte att skapa en kontinuerlig lärprocess där deltagarna tillsammans bidrar till analys och utveckling.

Arbetssättet kan beskrivas enligt nedanstående figur.

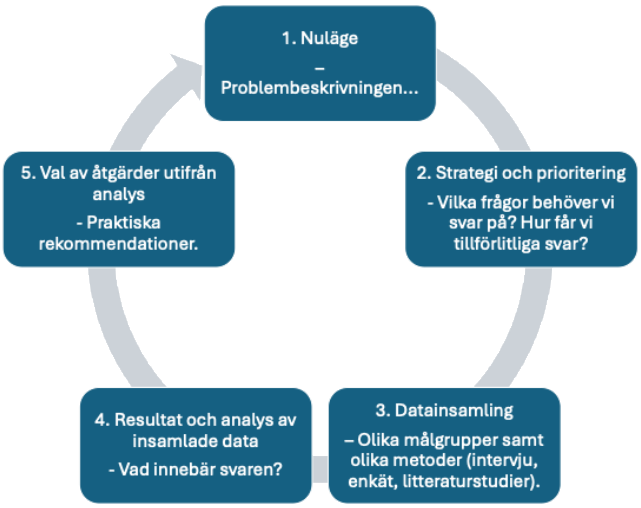

Figur 1. Processen kring datainsamling.

Efter avslutad datainsamling presenterades resultaten, vilka analyserades med fokus på vad de innebär för den lokala och regionala utvecklingen i Jämtland Härjedalen. Utifrån denna analys togs slutsatser fram, vilka diskuterades med projektparterna för att också skapa rekommendationer som underlag för nya insatser och åtgärder som kan göra skillnad. Rapporten har sammanfattats i ett presentationsmaterial (PowerPoint) som redovisats i ett flertal sammanhang där projektpartners och andra relevanta aktörer träffats.

2.1 Målgrupp, parter och material

2.1.1 Målgrupp

Målgrupp för förstudien är arrangemangs- och evenemangsarrangörer inom såväl idrotts- som kultursektorn (företag, föreningar, organisationer). Förstudien väder sig också till evenemangens stödsystem, det vill säga offentliga och privata aktörer som stöttar och finansierar arrangemang och evenemang.

Dessa målgrupper är de som är direkt berörda av evenemangen, antingen som genomförare av ett evenemang (arrangörer) eller som stödjande aktörer t.ex. kommuner, näringsliv som beslutar om tillstånd, ekonomiska stöd och andra resurser i form av plats för evenemanget (anläggning, lokaler, utomhusytor, utrustning etc.). I förlängningen finns ännu fler indirekta intressenter som tros kunna främjas och påverkas av initiativet.

Målgruppen och intressenter som delaktiggjorts och bidragit med underlag är Jämtland Härjedalens kommuner och Region Jämtland Härjedalen via politiker och högre tjänstepersoner/chefer samt sakkunniga inom stödsystemet, idrotts- och kulturevenemang i Jämtland Härjedalen, företag och anda relevanta aktörer som nåtts genom enkäter, dialogmöten, kartläggningar och intervjuer.

2.1.2 Projektparter

Initiativtagare, projektägare och huvudsökande var RF-SISU Jämtland-Härjedalen. Dessa har tidigt i processen tagit kontakt med, och inkluderat samverkande parter som också fungerat som medfinansiärer. Dessa är Region Jämtland Härjedalen genom Område Kultur och Bildning, Destination Östersund, Strömsunds kommun samt Östersunds kommun. För operativt arbete med projektets aktiviteter har konsulter från Klyo AB upphandlats.

3 Bakgrund

3.1 Strategiskt utvecklingsarbete med evenemangsstöd

3.1.1 Strategiskt evenemangsstöd

Med *strategiskt arbete* avses en systematisk och långsiktig process för evenemangsstödet med ett tydligt helhetsperspektiv. Det handlar om att gemensamt arbeta för att evenemangens effekter – både de kortsiktiga och långsiktiga – blir så positiva och uthålliga som möjligt för samhället, näringslivet och de berörda aktörerna.

Ett strategiskt förhållningssätt innebär att evenemang inte betraktas som enskilda händelser, utan som en del av en större utvecklingsprocess. Detta inkluderar att förstå hur evenemang kan bidra till ekonomisk tillväxt, social sammanhållning och hållbar utveckling. För att uppnå detta krävs samverkan mellan arrangörer, offentliga aktörer, såsom kommun och region, samt näringslivet.

Ett strategiskt evenemangsstöd innebär också att beslut om finansiering och stöd baseras på tydliga kriterier som tar hänsyn till både evenemangets kortsiktiga behov och dess långsiktiga effekter (legacy). Det handlar om att bidra till, samt prioritera evenemang som skapar bestående värden, vare sig det gäller infrastruktur, kompetensutveckling eller platsens attraktionskraft.

3.1.2 Evenemangsstrategi

En strategi är en långsiktig och planerad inriktning för att uppnå specifika mål inom ett visst område. Den fungerar som ett vägledande ramverk för beslut och prioriteringar och hjälper till att styra resurser mot önskade effekter. Syftet med en strategi är att skapa en riktning, samordna insatser och maximera effekterna av de aktiviteter och resurser som investeras.

En evenemangsstrategi är en specifik strategi som fokuserar på att utveckla och stärka evenemangens roll inom en region. Den kan innehålla riktlinjer för hur evenemang kan bidra till regional utveckling, vilka typer av evenemang som ska prioriteras, hur stöd ska fördelas och hur samverkan mellan olika aktörer ska organiseras.

Att ta fram en evenemangsstrategi kan vara särskilt relevant när evenemang är en viktig del av regionens utveckling samt om det finns behov av långsiktighet och samordning samt det är hög konkurrens om stöd och resurser, evenemangens effekter behöver förstärkas och synliggöras och, eller om det finns en vilja att stärka samverkan mellan kommuner och aktörer. För att en evenemangsstrategi ska ha goda förutsättningar krävs en genomförd

analys av nuläget och identifierade behov med tydliga prioriteringar och målsättningar. Vidare krävs det politiskt och organisatoriskt stöd, en bred förankring, ofta med samverkan mellan offentliga och privata aktörer samt resurser och en löpande uppföljning.

Även om en evenemangsstrategi kan vara värdefull, är den inte alltid nödvändig eller lämplig. Exempelvis kan en strategi vara mindre relevant om det finns få eller enbart små evenemang, om det saknas organisatorisk kapacitet att genomföra strategin, stora olikheter inom det valda geografiska området eller om evenemangsstödet och evenemangen redan fungerar väl utan en strategi. Strategin kan även, om den är alltför detaljerad eller begränsad, riskera att hämma utvecklingen.

En evenemangsstrategi kan vara ett värdefullt verktyg för att skapa långsiktighet, samordning och effektiv resursanvändning i ett geografiskt område där evenemang har en betydande roll för utvecklingen. Dock krävs en genomtänkt process och organisatoriskt stöd för att den ska ge effekt. Om evenemangssektorn är begränsad eller (stödet) redan fungerar väl utan en strategi, kan det istället vara mer relevant att arbeta med evenemangsstöd som en del av andra strategiska utvecklingsområden.

I fallet Jämtland Härjedalen finns det idag ingen samlad regional evenemangsstrategi, men det finns en regional strategi för besöksnäringen som har bäring för evenemang. Dessutom har den regionala utvecklingsstrategin adresserat evenemang som en viktig komponent inom insatsområdet *Upplevelser*. På lokal nivå märks främst den evenemangsstrategi som nyligen antagits av Östersunds kommun.

3.2 Evenemangslegacy och evenemangseffekter

3.2.1 Evenemangslegacy

I takt med att utbud och efterfrågan ökat de senaste åren har också evenemangens effekter fått ökad uppmärksamhet. Inte minst pratas det allt oftare om effekter ur ett bredare och mer långsiktigt perspektiv. Då används ofta begreppen *legacy* och mer specifikt *evenemangslegacy*. Begreppet har blivit relevant eftersom vi i allt större utsträckning betraktar evenemang som något som ger mer än de direkta och uppenbara effekter. Evenemang har många gånger djupgående och långsiktiga samhällseffekter. Med evenemangslegacy avses vanligtvis:

- ***Långsiktiga effekter på samhället***: De bestående förändringar och förbättringar inom ekonomi, kultur, miljö och sociala strukturer som kvarstår efter evenemanget.

- ***Utvecklad infrastruktur och kompetens***: Investeringar i anläggningar, teknologi och mänskliga resurser som fortsätter att gynna regionen och dess invånare.

- ***Stärkt lokal identitet och gemenskap***: Ökad stolthet, sammanhållning och internationell synlighet som främjar framtida möjligheter och utveckling.

Evenemangslegacy handlar alltså om de positiva och varaktiga avtryck som skapas tack vare ett evenemang och som lever vidare långt efter att evenemanget avslutats. Det är ett brett begrepp som omfattar såväl materiella som immateriella tillgångar. En väl genomtänkt legacystrategi kan fungera som en katalysator för lokal utveckling och tillväxt. Genom att tillvarata de möjligheter som evenemangen genererar i form av nya anläggningar, ökad kompetens, stärkt sammanhållning och förbättrat rykte kan regionen skapa bestående värden för invånare, besökare och näringsliv. På så vis blir evenemangen en investering i framtiden som ger avkastning under lång tid.

3.2.2 Evenemangseffekter

Evenemangseffekter kan sägas vara hela bredden av effekter, inkluderande kort-/långsiktiga effekter, positiva-/negativa effekter och hela bredden av samhällsdimensioner (ekonomiskt, socialt, miljömässigt). I förstudien sammanställs effekterna av evenemang ur flera olika perspektiv. Nedan sammanfattas de huvudsakliga positiva och negativa konsekvenserna kopplat till de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna.

Tabell 2. Några tänkbara evenemangseffekter.

Effekt	Positiv	Negativ
Ekonomiska	- Direkta intäkter: Biljettintäkter, deltagaravgifter. - Stimulans av lokal ekonomi: Besökarnas utgifter på boende, restauranger, shopping. - Skapande av arbetstillfällen: Inom evenemangsbranschen och relaterade sektorer. - Ökade skatteintäkter: För kommun och stat. - Ökad turism & medieuppmärksamhet. Platser "sätts på kartan". - Förbättrad Infrastruktur: Tex bättre anläggningar och bättre mobiltelefontäckning. - Föreningars ekonomi: Intäkter till lokala föreningar.	- Prisstegringar: Boende och andra tjänster blir dyrare under evenemanget. - Säsongsbundna inkomster: Osäkerhet för företag inom besöksnäringen. - Hög personalomsättning: Inom evenemangsbranschen. - Intäktsläckage: En del intäkter lämnar regionen via moms, skatter, utgifter till externa företag. - Höga investeringskostnader: Särskilt för större evenemang. - Föreningars personal och ekonomi: Ekonomisk risk vid förluster samt utbränd personal.
Sociala	- Upplevelsevärden och glädje: För både åskådare och deltagare. - Stolthet och lokal samhörighet: Stärkt platsidentitet. - Mötesplats och integration: Främjar socialt nätverkande. - Kommunikation & Gemensamma intressen: Möjlighet att förmedla budskap. - Frivilligarbete: Stärker lokal samhörighet och självkänsla. - Ökad livskvalitet: För invånarna. - Ökat välbefinnande & Hälsa:	- Påverkan i lokalbefolkningens vardag: Ökad trafik, parkeringsbrist, oväsen. - Negativ miljöpåverkan: Nedskräpning och slitage. - Omfattande säkerhetsarrangemang: Kan vara kostsamt och störande. - Alienation: Bland de som inte identifierar sig med evenemanget.
Miljömässiga	- Ökad hållbarhetsmedvetenhet: - Miljöinvesteringar: Överskott från evenemanget kan användas för att förbättra miljön. - Minskad miljöbelastning: Genom att ersätta andra resor.	- Nedskräpning och slitage: På naturmiljöer. - Ökade utsläpp: Från transporter. - Risk för permanent ökad biltrafik:

Som framgår av sammanställningen kan ett strategiskt arbete kring evenemangens bestående värden, det vill säga deras legacy, generera betydande positiva effekter på både kort och lång sikt. I ett kortare perspektiv handlar det främst om ökad synlighet och attraktivitet för regionen samt stärkt lokal samhörighet och stolthet. Väl genomförda evenemang kan också stimulera ekonomin genom ökad turism och konsumtion.

På längre sikt ger evenemangen möjlighet att utveckla infrastruktur, kompetens och nätverk som fortsätter att skapa värde för lokalsamhället. Anläggningar och arenor kan användas för

andra ändamål. Erfarenheter och kunskap hos arrangörer och volontärer blir bestående tillgångar. Nya samarbeten och kontakter, nationellt och internationellt, ökar förutsättningarna för framtida utvecklingsprojekt.

Ur ett miljöperspektiv innebär evenemang alltid en viss belastning i form av transporter, energiförbrukning och avfall. Samtidigt finns det goda exempel på hur medvetna val kring exempelvis lokaliseringar, certifieringar och transporter kan minska de negativa miljöeffekterna och till och med bidra till en mer hållbar utveckling i regionen över tid.

Det är dock viktigt att ha ett realistiskt perspektiv på evenemangens potential. Felaktiga förväntningar och bristande planering kan leda till ökade investeringskostnader, kortsiktigt tänkande och underutnyttjad infrastruktur. Om inte satsningarna förankras lokalt finns även risk för missnöje och upplevelser av att evenemanget mest gynnar externa aktörer.

3.2.3 Stora och små evenemang

I förstudien var en utgångspunkt att inkludera alla typer av evenemang, så väl stora turistiska evenemang som mindre, lokala och återkommande evenemang. De olika evenemangstyperna skiljer sig åt där s*tora evenemang* har ofta högre kostnader, komplex logistik och organisation, t.ex. investeringar och nybyggnation. Medan *små evenemang* ofta är mer hanterbara, lägre kostnader, enklare att organisera samt har mindre miljöpåverkan.

Stora evenemang ger potentiellt stora ekonomiska och infrastrukturella effekter, men risk för kortvarig påverkan. Kan sakna lokal förankring med risk för bristande engagemang. *Små evenemang* har inte samma ekonomiska och infrastrukturella effekter men är ofta starkt integrerade, skapar långsiktiga värden genom att stärka lokal identitet och gemenskap.

Små evenemang bygger lokal kapacitet som kan stödja större evenemang och *stora evenemang* kan öka intresset för mindre evenemang i regionen.

Figur 2. Evenemangspyramiden.

Evenemangspyramiden är en vedertagen modell som illustrerar de olika nivåerna av evenemang och deras inbördes relation. Pyramiden består av fem nivåer:

1. Lokala evenemang: Basen i pyramiden utgörs av lokala evenemang inom kultur, idrott och föreningsliv. Dessa evenemang riktar sig primärt till lokalbefolkningen.
2. Regionala och större lokala evenemang: Nästa nivå omfattar större lokala och regionala evenemang med bredare målgrupp och räckvidd.
3. Nationella och större regionala evenemang: Den tredje nivån består av nationella och större regionala evenemang som attraherar besökare från hela landet.
4. Internationella och större nationella evenemang: Näst högst upp i pyramiden finns internationella och större nationella evenemang med potential att locka utländska besökare.
5. Megaevenemang: I toppen av pyramiden återfinns de allra största, globala megaevenemangen som genererar omfattande internationell uppmärksamhet.

En grundtanke med modellen är att de olika nivåerna stöttar och förstärker varandra. En stark lokal och regional evenemangsstruktur ger en stabil grund för att arrangera och dra nytta av större nationella och internationella evenemang. Ett framgångsrikt megaevenemang kan i sin tur ge positiva effekter som sipprar ner genom pyramiden och stärker evenemangsutvecklingen på alla nivåer.

4 Resultat

4.1 Evenemangens roll för regional utveckling i Jämtland Härjedalen

I förstudien analyserades och sammanställdes strategiska mål från kommunala och regionala styrdokument, vilka därefter grupperas i sex områden. Exempel på styrdokument är den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och strategin för smart specialisering i Jämtland Härjedalen samt t.ex. kommunala dokument för näringsliv, klimat, folkhälsa, besöksnäringen och hållbarhet. Därefter matchades dessa områden mot de tidigare identifierade evenemangseffekterna. Detta presenteras i nedanstående tabell.

Tabell 3. Evenemangs effekter och deras koppling till målområden.

Effekter från evenemang		Målområden i lokala och regionala styrdokument
Ökad omsättning och sysselsättning	→	*Ekonomisk tillväxt, stärkt lokal ekonomi och nya arbetstillfällen.*
Stärkt attraktivitet och konkurrenskraft	→	*Hållbar utveckling, ökad turism och destinationens attraktionskraft.*
Social sammanhållning och engagemang	→	*Social sammanhållning, delaktighet, ökad social integration och förbättrade sociala nätverk.*
Utveckling av kultursektorn, idrotten och civilsamhället.	→	*Kulturell utveckling och förbättrad tillgång till idrott och kultur.*
Hållbar utveckling genom förbättrad infrastruktur	→	*Hållbar utveckling, investeringar i hållbara transportlösningar samt tillgänglighet.*
Förbättrad livskvalitet	→	*Hälsa och välbefinnande, främjad psykisk hälsa och förbättrad allmän trivsel.*

Tabellen illustrerar hur idrotts- och kulturevenemang kan bidra till att uppfylla en rad strategiska målsättningar på kommunal och regional nivå. I den vänstra kolumnen listas ett antal positiva effekter som evenemang kan generera, från ökad konkurrenskraft och sysselsättning till social sammanhållning och hållbar utveckling. Dessa potentiella vinster kopplas sedan i den högra kolumnen till specifika formuleringar i lokala och regionala styrdokument.

Ur ett ekonomiskt perspektiv kan evenemang stimulera tillväxt, stärka den lokala ekonomin och skapa nya arbetstillfällen, vilket ligger i linje med mål om ekonomisk utveckling och ökad sysselsättning. Evenemangen kan även höja platsens attraktionskraft och därigenom locka fler besökare, invånare och företagsetableringar, i enlighet med formuleringar om ökad turism och destinationens attraktionskraft.
De sociala vinsterna inkluderar ökad sammanhållning, delaktighet och engagemang, samt möjlighet att utveckla och stärka sociala nätverk. Detta knyter an till skrivningar om social sammanhållning, integration och förbättrade sociala nätverk. Evenemangen kan även främja kulturell utveckling samt tillgång till idrott och kultur, i linje med kulturpolitiska målsättningar.

Ur ett miljömässigt och infrastrukturellt perspektiv kan evenemang, om de utformas på rätt sätt, bidra till en mer hållbar utveckling och framtidsinvesteringar i hållbara transportlösningar samt anläggningar och arenor som ger långsiktig nytta för lokalsamhället. Därmed kan de ligga i linje med hållbarhetsmål och ambitioner om förbättrad infrastruktur. Samtidigt visar kopplingen till välfärdspolitiska mål att evenemang även kan ha en viktig roll för att främja hälsa och välbefinnande samt motverka utanförskap och psykisk ohälsa.

4.2 Evenemangens roll för lokal- och regional attraktionskraft

Att öka den lokala och regionala attraktionskraften är en högt prioriterad fråga för Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner. Detta arbete bedrivs både genom interna satsningar och i bred samverkan med näringslivet och andra externa aktörer, till exempel genom initiativ som *World Championship Region, Business Region Mid Sweden, Ta steget* och *Jämtland Calling*. Målsättningen är att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt genom att locka och behålla invånare, företag och besökare.

En regions eller kommuns attraktionskraft påverkas av en mängd faktorer, såsom kvaliteten på kommunala anläggningar, infrastruktur och offentliga tjänster, tillgången till ett brett fritids- och kulturutbud, en tydlig miljöprofil och fysiskt tilltalande miljöer. Även en effektiv kommunikation och god tillgång till information om vad platsen har att erbjuda spelar en viktig roll.

Välplanerade och genomförda evenemang kan på flera sätt bidra till ökad attraktionskraft. De skapar uppmärksamhet kring platsen och bidrar till en positiv image. Besökare får förbättrade uppfattningar och platsens invånare stärks i sin anknytning och identitet. Evenemangen kan även locka potentiella nya invånare och företagsetableringar. Denna typ av effekter har bekräftats i forskning om bland annat internationella idrottsevenemang.

Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att evenemangens effekter på attraktionskraften beror på en rad faktorer. Större och mer unika evenemang har i allmänhet större potential än små, lokala arrangemang. Uppföljning och utvärdering av effekterna är centralt för att bygga vidare på de positiva resultaten. Evenemangens koppling till platsens övergripande varumärke och identitet har också betydelse.

4.3 Viktiga lärdomar om evenemang

Evenemang spelar en central roll för att stärka samhällsstolthet, lokal identitet och livskvalitet i regioner med en gles befolkning och långa avstånd, så som i Jämtland Härjedalen. Väl anpassade och lokalt förankrade evenemang fungerar som viktiga mötesplatser som minskar isolering och skapar unika upplevelser. De kan också stimulera den lokala ekonomin genom ökad turism, stöd till företag och skapande av arbetstillfällen.

För att evenemangen ska bli framgångsrika krävs dock god planering och samverkan. Långa avstånd, begränsad infrastruktur och säsongsvariationer innebär särskilda utmaningar i en region som Jämtland Härjedalen. Samarbete mellan kommuner och lokala aktörer är därför viktigt för att överbrygga resursbegränsningar och logistiska hinder. Investeringar i infrastruktur kopplat till evenemangen, såsom vägar, kollektivtrafik och digital kommunikation, kan ge positiva effekter i hela regionen.

En annan viktig lärdom är betydelsen av att anpassa evenemangen till lokala värderingar, behov och förutsättningar. Genom att engagera det omgivande samhället och bygga på platsens unika styrkor ökar möjligheterna att skapa meningsfulla evenemang som kan utveckla både ledarskap och socialt kapital. En mix av små lokala arrangemang och större evenemang med regional, nationell eller internationell räckvidd har visat sig vara en framgångsrik strategi för glesbygdsregioner som Jämtland Härjedalen.

4.4 Offentligt stöd till regionens evenemang

Evenemangslandskapet i Jämtland Härjedalen präglas av en mångfald av aktörer och arrangemang, från små lokala festivaler till internationella arrangemang och tävlingar. För att stödja denna dessa evenemang erbjuder Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner ekonomiska och andra stödformer. Här finns också en administration gällande tillstånd för exempelvis alkohol, avspärrningar m.m. En genomgång av stödsystemet visar på en komplex och inte alltid lättnavigerad struktur, med varierande krav, förutsättningar och tillgänglighet.

En viktig kompletterande finansieringskälla är de så kallade 1:1-medlen i form av regionala projektstöd som kan sökas för utvecklingsinsatser och samverkan. I praktiken är dock dessa medel främst tillgängliga för etablerade aktörer (större evenemang eller aktörer) med erfarenhet av projektansökningar, såsom organisationskommittéerna bakom tidigare skid-VM i regionen. För mindre evenemangsarrangörer kan det vara svårt att (själva) uppfylla kraven.

Utöver rena ekonomiska bidrag erbjuder regionen och kommunerna även mer informella och ofta mindre synliga former av stöd, till exempel hjälp med tillståndsprocesser, tillgång till arenor och evenemangsytor samt inkludering i nätverk och marknadsföring. Här finns en risk att mindre aktörer, särskilt i mer perifera delar av länet, inte nås av information och kontakter i samma utsträckning som mer etablerade arrangörer.

Det finns tydliga skillnader mellan större, evenemangsintensiva kommuner och mindre landsbygdskommuner vad gäller inriktning och prioriteringar i evenemangsstödet. Medan större orter ofta betonar turistekonomiska effekter, platsutveckling och varumärkesfrämjande tenderar mindre kommuner att se evenemangen mer ur ett invånarperspektiv, som en del av det lokala kultur- och fritidsutbudet.

Trots olika offentliga stödformer lyfter de offentliga aktörerna även fram vikten av extern finansiering via sponsorer och samarbetspartners. De offentliga resurserna är begränsade och särskilt större evenemang är ofta beroende av medel från flera olika håll. I dessa fall kan kommuner, regionen och näringsliv gå samman i gemensamma satsningar.

En annan utmaning är bristen på enhetliga rutiner för uppföljning och utvärdering av evenemangens effekter och värde. Medan vissa initiativ, främst de större, har välutvecklade utvärderingsmodeller saknats det ofta en systematisk uppföljning för mindre arrangemang. Detta försvårar lärande och erfarenhetsutbyte mellan olika aktörer och över tid.

Sammanfattningsvis är bilden av ett stödsystem som i grunden fyller en viktig funktion för regionens evenemangssektor, men som också rymmer vissa obalanser och utvecklingsmöjligheter.

4.5 Evenemang och näringslivssponsring

Sponsring från näringslivet spelar en allt viktigare roll för många evenemang i Jämtland Härjedalen. Engagemanget går ibland bortom rent ekonomiska bidrag och innefattar även praktiska resurser och kompetens. Samtidigt ställer sponsorerna krav på arrangörerna att visa hur deras satsningar bidrar till såväl samhällsnytta som företagens egna målsättningar.

Vissa större företag i regionen har utvecklat tydliga strategier och riktlinjer för sin sponsringsverksamhet. Ett genomgående tema är att stödet ska gå till initiativ som ligger i linje med företagets värderingar och som kan bidra till en positiv samhällsutveckling. Detta kan handla om evenemang med fokus på hållbarhet, jämställdhet, integration eller andra prioriterade områden. Genom att knyta an till aktuella samhällsfrågor vill företagen stärka sin roll som ansvarstagande aktörer och bygga förtroende hos kunder och intressenter.

Samtidigt som sponsorerna ofta har en tydlig agenda är formerna för samarbetet med evenemangsarrangörerna olika. Utöver ekonomiska bidrag kan det handla om att tillhandahålla lokaler, utrustning eller personal. Mindre företag med begränsade ekonomiska resurser bidrar ibland med specialistkompetens inom exempelvis marknadsföring. På så vis kan näringslivet både fungera som finansiär och som en strategisk partner i evenemang.

Denna trend mot mer strategiska och värderingsdrivna sponsorsamarbeten ställer ökade krav på arrangörerna. Det räcker inte längre att "sälja exponering" - man måste kunna visa hur evenemanget genererar samhällsnytta i linje med sponsorernas prioriteringar. Samtidigt

innebär utvecklingen också nya möjligheter. Företag och organisationer som delar samma grundläggande värderingar kan hitta varandra i ömsesidigt gynnsamma partnerskap. Ett lokalt evenemang med tydlig miljöprofil kan exempelvis vara en perfekt match för ett företag som vill stärka sitt hållbarhetsarbete.

4.6 Evenemangsaktörernas samt politiker och tjänstepersoners perspektiv

Under förstudien genomfördes två enkätundersökningar för att undersöka hur i) länets evenemangsaktörer och ii) regionala och kommunala politiker och tjänstepersoner ser på evenemangs roll i Jämtland Härjedalen.

4.6.1 Länets evenemangsaktörer

Förstudien genomförde en enkätundersökning bland länets evenemangsaktörer för att kartlägga deras perspektiv på evenemangens roll och förutsättningar i Jämtland Härjedalen. Undersökningen genererade 59 svar från totalt 124 mottagare, fördelade på kategorierna *kultur* (45), *idrott* (16), *samhällsrelaterade evenemang* (12) samt *annat* (2).

Resultaten visar på en mångfald av aktörer och arrangemang, där många driver flertalet evenemang per år, ofta i mindre och återkommande format. Spridningen i omsättning, deltagarantal och publik är stor. Kulturevenemangen tenderar att vara något mindre i omfång och mer varierade i sin form jämfört med idrottsevenemangen. De förlitar sig också i högre grad på biljettintäkter och offentliga stöd, medan idrotten attraherar mer sponsormedel.

Oavsett inriktning lyfter aktörerna ekonomi, finansiering och långsiktig planering som sina största utmaningar. Tillgång till ändamålsenliga lokaler, arenor och infrastruktur för transport och logistik är andra utvecklingsområden. Många evenemang fungerar som viktiga inkomstkällor för föreningar och andra aktörer, vilket understryker vikten av goda villkor och stabila förutsättningar.

Evenemangens huvudsakliga syften anges ofta vara att stärka samhällsgemenskapen, skapa mötesplatser och möjliggöra deltagande i kultur- och idrottsaktiviteter. Större arrangemang har även målsättningar kopplade till länets attraktionskraft och synlighet. De upplevda effekterna i samhället är främst av ekonomisk art, genom intäkter till besöksnäringen, samt sociala, i form av ökad sammanhållning och ett levande lokalsamhälle. Evenemangen anses även bidra till stärkt regional identitet och attraktionskraft.

Vad gäller offentligt stöd visar enkäten på relativt stora skillnader mellan kommunerna och olika evenemangstyper. Vissa aktörer erhåller betydande direkt och indirekt stöd, medan andra får begränsat eller inget stöd alls. Behovet av utökad och mer långsiktig finansiering, i

linje med de senaste årens kostnadsökningar, är påtagligt. Aktörerna efterfrågar även stöd i form av kompetensutveckling samt tillgång till ändamålsenliga faciliteter.

Bland negativa aspekter nämns främst hög arbetsbelastning på eldsjälar, med risk för utbrändhet, samt svårigheter att upprätthålla kontinuitet och långsiktighet. Även vissa praktiska utmaningar, såsom nedskräpning, tillfälliga störningar och logistikproblem, lyfts fram, men dessa upplevs generellt som hanterbara.

4.6.2 Regionala och kommunala politiker och tjänstepersoner

Enkätundersökningen riktad mot regionala och kommunala politiker och tjänstepersoner samlade in 39 svar från 92 mottagare. Respondenterna bestod av tio kommunala politiker, fem regionala politiker, 18 kommunala tjänstepersoner, fyra regionala tjänstepersoner och två personer i andra roller, vilket ger en bred representation från olika förvaltningsnivåer och ansvarsområden.

Resultaten visar en stark samsyn kring evenemangens betydelse, där 70% respondenterna anser dem vara "Mycket viktiga" och ytterligare 20% bedömer dem som "Ganska viktiga". En markant skillnad framträder mellan politiker och tjänstepersoner, där politiker, särskilt på regional nivå, i betydligt högre omfattning ser evenemang som mycket viktiga samt lägger större vikt vid evenemangens strategiska betydelse. Tjänstepersoner tenderar istället att fokusera mer på praktiska genomförandeaspekter.

Det finns ett omfattande stöd för ökad prioritering av evenemang, där 60% av respondenterna förespråkar högre prioritering jämfört med nuvarande nivåer. Politiker visade starkare stöd för denna uppfattning, där 70% förordar ökad prioritering, jämfört med 60% av tjänstepersonerna. När det gäller utmaningar framträder ekonomiska och resursmässiga begränsningar som den främsta utmaningen, följt av infrastruktur- och lokalfrågor.

Evenemangens ekonomiska påverkan betraktas positivt, där nästa alla av respondenterna ser evenemang som ekonomiskt fördelaktiga för regionen. Dessutom ser 70% av respondenterna en stark koppling mellan evenemang och uppfyllandet av strategiska mål i styrdokumenten.

Evenemang ses som ett viktigt verktyg för att stärka platsvarumärket och attraktiviteten. De värderas också för sitt bidrag till ekonomisk tillväxt och jobbskapande samt sin roll i att främja lokal stolthet och gemenskap.

Olika typer av evenemang fick varierande betydelsegradering. Publikfokuserade kulturevenemang rankades högst med ett betyg på 4,4 av 5, tätt följt av flera små lokala evenemang på 4,3. Deltagarfokuserade idrottsevenemang fick 4,2, medan stora turistevenemang fick lägst betyg på 3,8, vilket dock fortfarande indikerar betydande vikt.

Undersökningen belyser även organisatoriska utmaningar, där 60% av respondenterna, främst politiker, indikerar ett behov av tydligare ägarskap och ansvarsfördelning i evenemangshanteringen. Detta tyder på en möjlighet till förbättrad samordning och styrningsstrukturer i regionens evenemangsplanering och genomförande.

4.7 Dialogmöten

Här presenteras en sammanfattning av dialogmöte med evenemangsaktörer inom kultur och idrott. Insikter och lärdomar från övriga dialogmöten är en del av datainsamlings- och analysarbetet och presenteras inte enskilt utan ingår i kapitel 5 Analys och diskussion.

4.7.1 Dialogmöte kultur

I dialogmötet med kulturaktörer identifierades flera centrala utmaningar och utvecklingsmöjligheter för att stärka evenemangssektorn inom kulturfältet. Diskussionen berörde främst ekonomiska hinder, behovet av nätverk, geografiska skillnader och praktiska lösningar för att underlätta arrangörers arbete.

Ekonomiska och praktiska utmaningar - Många arrangörer upplever ökade kostnader efter pandemin, särskilt för teknisk personal och andra specialister, samtidigt som det finns begränsade möjligheter att höja biljettpriserna. Minskad offentlig finansiering och svårigheter att attrahera sponsorer gör situationen än mer utmanande för kulturaktörer jämfört med idrottsevenemang. För att möta dessa utmaningar finns ett behov av breddad finansiering och ökat praktiskt stöd, exempelvis genom checklistor och leverantörslistor. Genom att minska den administrativa bördan kan arrangörer fokusera mer på evenemangens innehåll.

Samarbete, nätverk och erfarenhetsutbyte - Avsaknaden av formella nätverk begränsar möjligheten till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Genom att etablera nätverk och regelbundna träffar kan arrangörer dela kunskap, skapa samarbeten och stärka evenemangssektorn. Ett närmare samarbete mellan kultur och idrott kan även ge synergieffekter och bidra till ökad genomslagskraft.

Jämlika förutsättningar mellan stad och landsbygd - Förutsättningarna för att arrangera evenemang skiljer sig åt mellan stad och landsbygd, där mindre orter ofta har färre resurser, längre avstånd och begränsad infrastruktur. Genom att samordna resurser, exempelvis genom gemensamma teknikerlistor eller kultursamordnare, kan arrangörer på landsbygden få bättre förutsättningar att genomföra evenemang. Detta skapar en mer jämlik fördelning av evenemangsmöjligheter över hela regionen.

Kombination av kultur, idrott och natur - Mötet belyste också vikten av att skapa helhetsupplevelser där kultur, idrott och natur samverkar. Evenemang som kombinerar olika upplevelser har potential att locka en bredare publik och stärka regionens attraktionskraft.

Exempelvis kan en konsert i kombination med ett idrottsevenemang och en naturupplevelse ge besökare en mer mångsidig och minnesvärd upplevelse.

Praktiska lösningar framför fler strategidokument - Deltagarna betonade att konkreta insatser ofta är mer verkningsfulla än ytterligare strategidokument. Genom att arrangörer själva skapar nätverk, driver projekt och delar praktisk kunskap, kan arbetet bli mer behovsanpassat och effektivt. Ett fokus på praktiska lösningar, snarare än övergripande policyarbete, bedöms vara en mer ändamålsenlig strategi för att stärka evenemangssektorn inom kulturområdet.

4.7.2 Dialogmöte Idrott

I dialogmötet med idrottsaktörer lyftes flera centrala utmaningar och förbättringsområden för evenemangsarrangörer inom idrotten. Diskussionen kretsade främst kring resursbrist, tillståndsprocesser, ojämn resursfördelning, behov av ökad samverkan och konkreta förbättringsförslag.

Föreningar och arrangörers utmaningar - Många idrottsföreningar och arrangörer axlar ett stort ansvar för att driva evenemang, men kämpar med begränsade resurser och funktionärsbrist. Svårigheter att rekrytera både deltagare och volontärer påverkar möjligheten att genomföra evenemang och säkerställa långsiktig hållbarhet inom evenemangssektorn.

Tillstånd och logistiska utmaningar - Även om det ofta finns ett gott stöd från kommuner och myndigheter, upplever arrangörer att tillståndsprocesser kan vara krångliga och handläggningstider långa. Detta skapar osäkerhet och försvårar planeringen, särskilt för mindre föreningar med begränsad administrativ kapacitet.

Stöd och resursfördelning - Det finns en upplevd ojämn fördelning av ekonomiskt stöd, infrastruktur och utrustning mellan olika föreningar och evenemangsarrangörer. För att stärka idrottsevenemang i hela regionen lyfte deltagarna behovet av en mer transparent och rättvis fördelning av stöd från offentliga aktörer.

Kommunikation och samverkan - Ett återkommande tema var behovet av bättre dialog mellan föreningar, kommuner och myndigheter. Många hinder som arrangörer möter är gemensamma för flera evenemang, och genom ökad kommunikation kan samordnade lösningar utvecklas för att effektivisera processer och stärka evenemangssektorn.

Möjliga förbättringar och förslag - Deltagarna identifierade några konkreta förbättringsåtgärder som kan öka kvaliteten och hållbarheten för idrottsevenemang i regionen. Exempelvis föreslogs:

- En gemensam materialbank där arrangörer kan dela på enklare utrustning och resurser.
- Tydligare informationskanaler för att underlätta tillgång till relevant information och stöd.

- Ökad samordning mellan aktörer för att effektivisera evenemangsplanering och resursanvändning.

4.7.3 Dialogmöte Idrott och kultur – Uppföljningsmöte

Behov av gemensam plattform - Flera deltagare upplevde att en samlande och gärna informell plattform för samverkan är viktig. En sådan plattform skulle möjliggöra diskussioner, erfarenhetsutbyte och öka förståelsen för varandras perspektiv.

Civilsamhället och föreningar som nycklar - Evenemang är beroende av föreningslivet för att genomföras och utvecklas. Det är därför avgörande att skapa långsiktiga förutsättningar, särskilt när offentliga resurser minskar. Evenemang är viktiga mötesplatser ur ett samhällsperspektiv.

Balans mellan vardaglig verksamhet och evenemang - Evenemang är ofta en del i många föreningars verksamheter. Å ena sidan kan de ge tillskott till föreningsverksamheten men samtidigt tar de tid och pengar i anspråk, vilket kan gå ut över den ordinarie verksamheten. Stöd måste finnas för båda delar för att nå uppsidan.

Erfarenhetsutbyte mellan stora och små aktörer - Större evenemang kan dela kunskap med mindre arrangörer för att stärka hela regionens utbud. Samtidigt finns behov av att synliggöra även mindre evenemangs unika värden.

Kultur och idrott – olika villkor för sponsring - Idrottsföreningar har ofta mer erfarenhet av att söka och förhandla om sponsring. Kulturaktörer saknar ibland vana och t.ex. kontaktar sponsorer sent, vilket försvårar samarbeten.

Samhällsnytta och effekthemtagning - Sponsorer och finansiärer vill se konkreta resultat av sin medverkan. Det är viktigt att evenemangens sociala och ekonomiska värden kan beskrivas och mätas.

Utmaningar kring offentlig finansiering - Offentliga medel är begränsade, vilket ökar behovet av alternativa finansieringskällor.

5 Analys och diskussion

Förstudiens kartläggningar och datainsamling visar att strategisk evenemangsutveckling rymmer många aktörer och många dimensioner. Vissa utmaningar och strukturer tycks dock återkomma och kan sägas utgöra förutsättningar för de flesta aktörerna. I de följande ligger fokus just på dessa gemensamma utmaningar och möjligheter.

5.1 Evenemangens ekosystem

De aktörer som samverkar före, under och efter ett evenemang kan sägas ingå i ”evenemangens ekosystem”. Detta ekosystem omfattar flera aktörer som samverkar för att skapa och genomföra evenemang. På efterfrågesidan finns besökare och deltagare, som rest längre (turister) eller kortare (lokalt boende). En avgörande roll spelar infrastrukturen som för besökarna till och från evenemangen (exempelvis bil, flyg, tåg, kollektivtrafik och cykel). Utbudssidan består av själva evenemangen, arrangörer, arenor och andra platser där aktiviteter äger rum. Till utbudssidan hör också en rad stödjande aktörer där regioner, kommuner och företag bidrar med infrastruktur, marknadsföring, finansiering och regleringar för att skapa förutsättningar för framgångsrika evenemang.

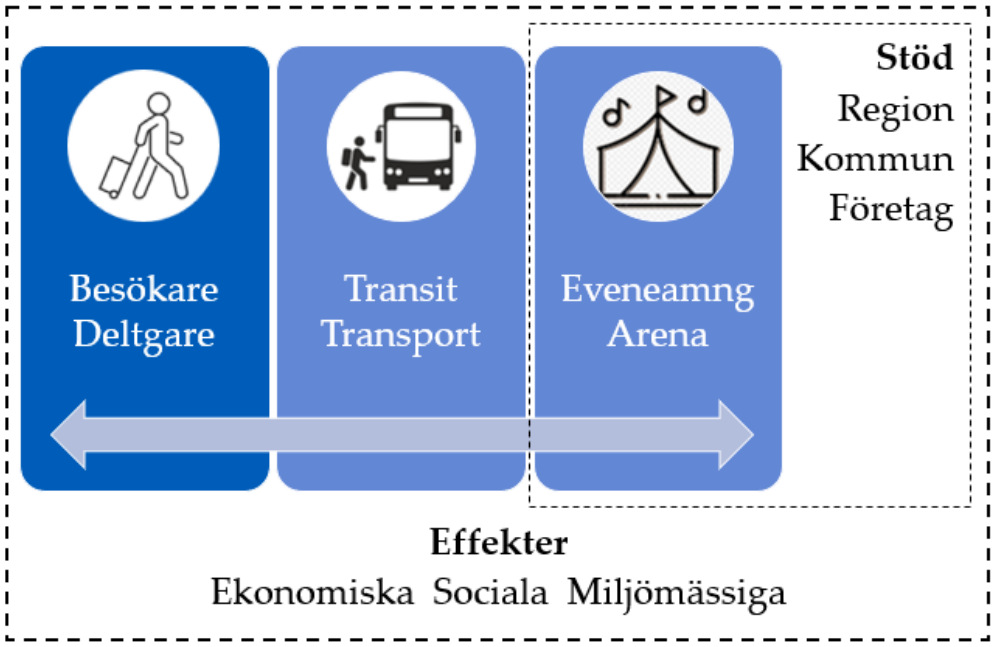

Figur 3. Evenemangens ekosystem.

Ur detta ekosystem ”faller” evenemangseffekter som kan vara såväl positiva som negativa samt kort- och långsiktiga. Vilket tidigare konstaterats kan vi dela upp effekter i ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner. Genom att teckna aktörer, flöden och effekter som en del i ett och samma system kan skapar vi lättare en överblick och förståelse för evenemangen som en del i ett större sammanhang.

5.2 Evenemang och regional utveckling

Kultur- och idrottsevenemang fyller en viktig roll som motor för lokal- och regional utveckling i Jämtland Härjedalen. De stärker gemenskapen, skapar ekonomiska värden och gör regionen mer attraktiv för boende, besökare och potentiella inflyttare. Samtidigt öppnar de för kreativitet och nytänkande i både små och stora sammanhang. Denna rapport belyser hur kultur- och idrottsevenemang utifrån en rad olika dimensioner och aktörsled kan bidra till ökad platsattraktivitet och stärkt kompetensförsörjning samt därmed en långsiktig regional tillväxt, samtidigt som den pekar på några områden där fortsatt arbete och nya analyser kan ge djupare insikter.

5.2.1 Betydelse för lokalsamhället

Kultur- och idrottsevenemang bidrar till att skapa en känsla av gemenskap och stolthet bland de boende, oavsett om det är i en större ort som Östersund eller i en mindre kommun. Genom att ha återkommande evenemang får lokalsamhället en kontinuitet som är viktig för att människor ska känna sig delaktiga och engagerade. Att ordna konserter, festivaler och sportarrangemang på regelbunden basis stärker dessutom lokala föreningar och nätverk, eftersom arrangörer ofta är beroende av både ideella krafter och samverkan med företag och offentliga aktörer.

I mindre kommuner kan ett enstaka arrangemang fungera som en viktig mötesplats där olika aktörer hittar samarbetsformer som varar även efter evenemangets slut. Genom att stödja dessa lokala initiativ kan det skapas en miljö som uppmuntrar till utveckling och som inspirerar fler att genomföra liknande satsningar. Detta gäller särskilt i Jämtland Härjedalen, där många byar och samhällen har starka traditioner men samtidigt behöver nya impulser för att fortsätta utvecklas.

5.2.2 Samverkan och regionala effekter

Samverkan mellan olika sektorer är ofta avgörande för att evenemang ska bli framgångsrika och ge långvariga effekter. I Jämtland Härjedalen finns en tradition av nära samarbete mellan kommuner, regionen, det lokala näringslivet och ideella föreningar när det kommer till evenemang. När kultur- eller idrottsevenemang ska planeras och genomföras, krävs ofta finansiering i form av offentligt stöd eller sponsring. Det är vanligt att evenemangen får offentligt stöd från kommun och Region Jämtland Härjedalen samt lokala och regionala företag sponsrar.

Ekonomiska vinster kommer också av att besökare spenderar pengar på boende, mat, transport och upplevelser. Detta bidrar till en ökad omsättning för lokala verksamheter. Större evenemang, som exempelvis världscuptävlingar i skidskytte eller alpint, sätter Jämtland Härjedalen på kartan för en nationell och internationell publik. Mindre och återkommande evenemang skapar intäkter till föreningarna och lokalsamhället samt är en

förutsättning för de större evenemangen genom t.ex. kunskap och vana av evenemang samt personal och volontärer.

5.2.3 Evenemangens betydelse för attraktiva platser och kompetensförsörjning

Evenemangen spelar redan idag en viktig roll för Jämtland Härjedalens förmåga att möta utmaningarna kring kompetensförsörjning och att stärka regionens attraktionskraft. Ett brett evenemangsutbud är en viktig faktor för att locka både besökare och potentiella invånare till regionen.

Att profilera Jämtland Härjedalen som en levande plats med ett brett utbud av fritidsaktiviteter och upplevelser är avgörande i konkurrensen om kompetens. Många, särskilt unga och högutbildade, värderar ett rikt kulturliv och en känsla av samhörighet högt när de väljer var de vill bo och arbeta. Evenemang blir här en del och en markör för att regionen har mer att erbjuda än bara jobb och studier.

Forskning inom regional utveckling och platsmarknadsföring visar att orter med ett aktivt evenemangsutbud uppfattas som mer livskraftiga och framåtblickande. Detta stärker platsvarumärket och ökar regionens dragningskraft, både för besökare och för de som överväger att flytta hit. För att möta ökade behovet av nya kompetenser i näringslivet blir detta en allt viktigare konkurrensfaktor.

Utöver att stärka bilden av regionen bidrar evenemangen också till en ökad stolthet och samhörighet bland de boende. När orten synliggörs och lyfts fram skapas positiva ringar på vattnet. Det ökar invånarnas vilja att själva bidra till ortens utveckling och kan leda till fler samarbeten och initiativ.

När olika aktörer – kommuner, näringsliv, föreningar – samverkar kring evenemang utvecklas samhället. Detta stimulerar nytänkande, lärande, kompetensutveckling och ger en känsla av framtidstro. På både kort och lång sikt bidrar detta till att göra Jämtland Härjedalen till en mer attraktiv region att både besöka, leva och verka i. Därmed blir evenemangen en viktig pusselbit för att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen.

För att använda evenemang som ett strategiskt verktyg för ökad attraktionskraft krävs därför ett målinriktat och långsiktigt arbetssätt. Politiker och tjänstepersoner i regionen och kommunerna behöver ställa sig frågor som: *Vilka typer av evenemang vill vi attrahera och stödja? Hur kan vi stötta arrangörerna på bästa sätt, inte bara ekonomiskt utan även kompetensmässigt och praktiskt? Hur följer vi upp evenemangens effekter och använder resultaten i det fortsatta utvecklingsarbetet?*

5.3 Hållbara föreningar och evenemang

Föreningar så som idrotts- och kultföreningar, studieförbund och liknande organisationer spelar en avgörande roll för att säkra ett fortsatt evenemangsintensivt Jämtland Härjedalen. Med hållbara föreningar avses stabila organisationer som kan planera och genomföra arrangemang över tid, vilket kräver både ekonomiskt stöd och praktiska förutsättningar. När föreningar har tillgång till föreningsbidrag, sponsorsamarbeten samt lokaler och arenor kan de utveckla arrangemang som återkommer år efter år. Detta är särskilt betydelsefullt för mindre evenemang, där verksamheten ofta bygger på ideella insatser och lokalt engagemang. När dessa får möjlighet att växa och förnyas skapas kontinuitet, erfarenhetsutbyte och värdefulla nätverk.

Stabila föreningar är dessutom viktiga för större evenemang, eftersom det ofta krävs en arrangörsförening och lokala samarbetspartners samt att föreningar kan bidra med volontärer, praktisk kunskap och resurser. Stora arrangemang kan ge en ekonomisk injektion och sätta regionen på kartan i nationella eller internationella sammanhang. Samtidigt fungerar de mindre, återkommande evenemangen både som en plantskola för arrangörer och volontärer, där erfarenheter byggs upp över tid. Utan denna bas av lokala föreningar blir det svårt att genomföra större evenemang med samma kvalitet och långsiktighet.

En aktuell utmaning är att projektstöd upplevs att öka och traditionella föreningsbidrag minska. Projektstöd kan vara bra för utvecklingsinsatser och nyskapande idéer, men om grunden i föreningsstödet försummas kan det leda till ökad sårbarhet och brist på långsiktig stabilitet. Om föreningar blir ”mindre stabila och hållbara” får de svårare att bära ansvaret för såväl små som stora evenemang, vilket i sin tur påverkar besöksnäringen, platsattraktiviteten och hela den regionala utvecklingen. Därför behövs en medvetenhet hos både politiker och näringsliv om att långsiktigt stöd till föreningar är en investering i ett framgångsrikt evenemangsutbud.

5.4 Små och stora evenemang hänger ihop

Mindre och återkommande evenemang är en betydelsefull grund för att bygga kunskap och rutin inom arrangörskap. De ger lokala föreningar och aktörer möjlighet att stegvis utveckla kompetens kring planering, logistik, publikbemötande osv. Volontärer och personal får också en chans att öva på uppgifter som senare kan skalas upp vid större evenemang.

Stora evenemang, som världscuptävlingar eller festivaler med flera tusen besökare, bidrar i sin tur till att lyfta Jämtland Härjedalen på en bredare arena. De skapar ett ökat intresse för regionen, lockar turister och stärker varumärket. Denna uppmärksamhet spiller ofta över på mindre arrangemang som får fler besökare och större ekonomiskt stöd i förlängningen. Samtidigt ger små och återkommande evenemang en stabil bas av samhällsengagemang och bred kompetens, vilket är avgörande för att klara kraven när ett större evenemang arrangeras.

Dessa två typer av arrangemang kompletterar varandra och behöver båda finnas för en hållbar utveckling i regionen. Om mindre evenemang saknar resurser eller dör ut, riskerar även större satsningar att förlora viktiga nyckelpersoner och volontärer. Därför är det nödvändigt att hitta former av stöd som stärker både det lokala föreningslivet och de större dragplåstren.

5.5 Vad krävs för att fatta strategiska beslut?

5.5.1 Att värdera och prioritera evenemang

Att synliggöra och värdera effekter från evenemang handlar om att se hela bilden, inte bara de ekonomiska vinsterna. Genom att även belysa sociala och miljömässiga aspekter blir det möjligt att avgöra hur väl ett evenemang överensstämmer med lokala och regionala mål. Det kan till exempel handla om att främja en levande föreningskultur, stärka en orts identitet eller värna om hållbara transporter för besökare. På så vis öppnas nya perspektiv, vilket ofta leder till mer genomtänkta strategier och beslut.

Samtidigt är det viktigt att undvika alltför omfattande bedömnings- och beslutsmallar som riskerar att bli byråkratiska. Att skapa långa checklistor där varje detalj ska bockas av gör processen tungrodd och kan hämma kreativitet och initiativförmåga. Istället kan enkla och överskådliga underlag fungera som en bra utgångspunkt för dialog och erfarenhetsutbyte bland olika intressenter, såsom föreningsliv, politiker och näringslivet. Diskussioner om värden och resultat blir då mer tillgängliga, vilket ger bättre förutsättningar för att göra välgrundade bedömningar och beslut.

Genom att hålla bedömningsverktygen tydliga och transparanta finns också större chans att alla inblandade är delaktiga. På så sätt blir det lättare att skapa evenemang som utvecklar både lokalsamhället och regionen på ett hållbart och långsiktigt sätt.

5.5.2 Utvärdering för lärande och utveckling

Att inte bara följa upp utan även utvärdera evenemang är avgörande för att förstå vilka långsiktiga effekter evenemang har på lokalsamhället och regionen. Dels kan vi genom utvärdering identifiera vad som fungerade bra och vad som kan förbättras inför framtida arrangemang, vilket skapar värdefull lärdom. Men utvärderingen ska inte enbart vara ett verktyg för arrangörerna, utan även för stödsystemet – det vill säga regionen, kommunen och sponsorer – så att de kan fatta mer informerade beslut och anpassa sina resurser effektivt när de stöttar evenemang.

Större evenemang, som ofta får större stöd och uppmärksamhet, ger en viss typ av effekter medan mindre och återkommande evenemang skapar andra effekter, samtidigt som de har stor nytta och utbyte med varandra. Genom att utvärdera olika typer av evenemang får vi

inte bara insikt i deras direkta effekter, utan vi kan också se hur de var för sig och tillsammans bidrar till att uppfylla regionala målsättningar kring tillväxt, platsidentitet, folkhälsa, social sammanhållning o.s.v. En strukturerad utvärdering skapar också en möjlighet för strategisk utveckling. Lärdomar från enstaka evenemang kan bidra till mer effektiva insatser och bättre samordning mellan olika aktörer och intressenter. På så sätt bidrar utvärdering inte bara till förbättring av individuella evenemang, utan också till ett mer strategiskt bidrag till regional utveckling.

Vidare så är det värdefullt med utvärderingar både från arrangörer och stödgivande aktörer, eftersom arrangörer har kunskap om praktiska förutsättningar och besökarnas upplevelser. Offentliga finansiärer och näringslivet kan i sin tur bidra med perspektiv på ekonomiska analyser, strategiska mål och regionala prioriteringar. Genom att involvera båda sidor är det möjligt att lära av både positiva och negativa erfarenheter och omvandla dem till konkreta åtgärder.

Att enbart följa upp evenemang genom att registrera besöksantal eller ekonomiskt utfall ger en ögonblicksbild, men fångar inte alla lärdomar och framtida utvecklingsmöjligheter. För att skapa mer långsiktiga effekter behöver evenemang, t.ex. de större, en viss typ av evenemang eller flera evenemang tillsammans, också utvärderas på djupet. Utvärdering innebär att systematiskt undersöka vad som fungerade väl, vilka områden som kan förbättras och hur evenemanget bidrog till lokalsamhälle, miljö och regional attraktionskraft i Jämtland Härjedalen. På så vis får beslutsfattare och arrangörer ett underlag för att planera framtida insatser. Detta stärker både enskilda arrangemang och den övergripande utvecklingen i Jämtland Härjedalen.

5.5.3 Strategiska förutsättningar arrangörer

För föreningar och arrangörer är strategiska beslut avgörande för att säkerställa långsiktighet, hållbarhet och utveckling av evenemang. Att kunna fatta välgrundade beslut kräver insikt i hur finansiering och sponsring fungerar, men också hur evenemangens sociala och ekonomiska värden kan synliggöras och kommuniceras till både offentliga och privata aktörer.

En allt viktigare faktor är förståelsen för näringslivets perspektiv. Företag vill i allt större utsträckning koppla sin sponsring till sociala och hållbarhetsrelaterade värden snarare än enbart exponering. För att attrahera sponsorer behöver arrangörer kunna visa på tydliga samhällseffekter och skapa paketeringar där företagens sponsring bidrar till långsiktig nytta. Detta kan inkludera aspekter så som ungdomsverksamhet, inkludering och miljöanpassade evenemang.

Vidare behöver föreningar och arrangörer bibehålla kompetens och skapa erfarenhetsåterföring. Många evenemang är beroende av ideella krafter, vilket gör att kunskap och erfarenheter riskerar att försvinna när nyckelpersoner lämnar eller byts ut.

6 Slutsatser och förslag

Evenemang är oftast motiverade ur ett turistekonomiskt perspektiv, men rymmer också flera sociala och samhälleliga effekter. Evenemang är framför allt en viktig faktor för att skapa attraktiva livsmiljöer som stärker en regions långsiktiga konkurrenskraft och välmående. Evenemangsstöd är därmed en del av den strategiska utvecklingen i Jämtland Härjedalen och, som för hela norra Sverige, är kompetensförsörjning en av de stora framtida utmaningarna. Evenemangen innebär en möjlighet att skapa en attraktiv plats, vilket både gynnar lokalbefolkningen och bidrar till ett starkare platsvarumärke, samt också bidra till att locka både till kvarstanning och till inflyttning och utgör därför en viktig strategisk pusselbit.

Genom att se evenemangsstöd som en del i ett strategiskt utvecklingsarbete och integrera det i lokala och regionala strategier kan regionen inte bara dra enskilda turistekonomiska vinster, utan även proaktivt bidra till ett levande samhälle där människor vill bo, arbeta och utvecklas. Att se evenemang ur ett bredare samhällsperspektiv och inte enbart som kortsiktiga ekonomiska aktiviteter är därför viktigt.

6.1 Förstudiens viktigaste slutsatser

6.1.1 Evenemangsstöd med ett helhetsperspektiv

Vill vi ska maximera evenemangens positiva effekter och bidrag till regional utveckling behöver stödsystemet för evenemang i Jämtland-Härjedalen ta ett helhetsgrepp. Förstudien visar att evenemangens fulla potential endast kan realiseras genom en kombination av olika typer av stöd, både på kort och lång sikt. För att skapa kontinuitet och bygga arrangemangskompetens för mindre och större evenemang över tid, vilket är en förutsättning för utveckling och tillväxt, krävs en kombination av kortsiktiga och långsiktiga stödformer. Stabila grundbidrag (långsiktigt stöd) till evenemangsarrangörer och arrangörer behöver kompletteras med riktade (projekt-)satsningar (utvecklingsinriktat stöd på medellång sikt) som skapar utveckling och samverkan samt ett direkt evenemangsstöd (kortsiktigt stöd) som gör det möjligt att genomföra evenemanget här och nu.

Vidare krävs ett såväl ”mjukt som hårt stöd” till arrangörerna. Det mjuka stödet handlar om att tillgängliggöra kompetens, nätverk och andra resurser samt uppmärksamma och synliggöra evenemang, vilket stärker evenemangens förankring, kvalitet och genomförbarhet. Det hårda stödet omfattar konkret finansiering av hela ”evenemangslivscykeln” i form av föreningsbidrag, projektstöd och evenemangsbidrag samt tillgång till ändamålsenliga anläggningar och lokaler. Mycket av stödet finns idag, men det finns också en utbredd uppfattning bland både evenemangsaktörer och stödsystemet att detta inte fördelas och nyttjas i den utsträckning som vore önskvärt.

6.1.2 Stödkriterier samt uppföljning och utvärdering

En insikt från förstudien är att nuvarande stödkriterier för evenemang hos kommuner och Region Jämtland Härjedalen ofta har förbättringspotential. Dels sett till förståelse och genomslag hos evenemangsaktörer, dels när det gäller utformning och omfattning av själva stödkriterierna.

Det kan vara värt att reflektera över vilka värden som prioriteras när evenemangsstöd beviljas. Är det primärt gästnätter och turismekonomi, eller borde även andra värden som livskvalitet och stöd till barn- och ungdomsverksamhet beaktas i större utsträckning? Dagens bedömnings- och beslutsmallar verkar ofta sakna kriterier för dessa sociala effekter.

Genom att komplettera befintliga mallar med kriterier för sociala effekter och skapa ett mer systematiskt arbetssätt finns möjlighet att ännu tydligare styra evenemangsstödet mot aktörer och evenemang som ger efterfrågad samhällsnytta och som bidrar till kommuners och regionens strategiska mål. Att utveckla stödkriterierna kan skapa en mer enhetlig och transparent beslutsprocess samt säkerställa att evenemangsstödet utgår från en helhetssyn. Tanken är inte att ta fram rigida och detaljstyrande mallar, utan snarare (uppdatera) ett enkelt och praktiskt användbart bedömningsunderlag som fångar väsentliga aspekter, vilket kombineras med relevant kompetens inom beslutsgrupper.

Väl utformade kriterier blir dels ett stöd för tjänstepersoner och beslutsfattare att göra välgrundade, konsekventa och transparenta prioriteringar, samt dels tydliggörs vad som efterfrågas av evenemang för att får stöd. Detta t.ex. då inkomna ansökningar idag visar på att arrangörer har svårt att konkret svara på de befintliga kriterierna samt att det upplevs finnas ”osynliga strukturer” inom evenemangsstödet där vissa evenemang kan få stöd som andra inte upplever sig ha tillgång till. Besluten kan i högre omfattning utgå från en samlad bedömning av evenemangets nytta i förhållande till lokala och regionala utvecklingsmål.

Väl utformade kriterier ger möjlighet till uppföljning, utvärdering och lärande. Något som stödsystemet upplever behov av men som inte är tillräckligt idag. Det saknas tydliga uppföljningskriterier och rutiner för att utvärdera effekterna av de kultur- och evenemangsstöd som fördelas. Uppföljningen är minst lika viktig som de initiala bedömnings- och beslutskriterierna för att förstå vad stödet faktiskt leder till och hur vi t.ex. hanterar arrangemangens effekter både kort- och långsiktigt.

6.1.3 Samverkan och erfarenhetsutbyte hellre än strategi

Förstudien landar i slutsatsen att det i dagsläget det inte finns behov eller förutsättningar för en gemensam regional evenemangsstrategi för Jämtland Härjedalen. Skälen till detta är flera. Till exempel präglas evenemangslandskapet i Jämtland Härjedalen av en mångfald av olika aktörer och skilda lokala förutsättningar, vilket gör det svårt att hitta en "one size fits all"-lösning. Länets kommuner har olika mål och förutsättningar när det gäller evenemang och evenemangsstöd och därmed saknas idag en nödvändig samsyn för att en regional strategi ska få önskad effekt.

Istället pekar förstudien på behovet av att utveckla formell och informell samverkan och erfarenhetsutbyte mellan länets kommuner och Region Jämtland-Härjedalen samt evenemangsaktörer i evenemangsfrågorna. Genom att skapa ett gemensamt lärande och systematiskt dela insikter från olika typer av evenemang, satsningar och stöd kan en kunskapsbas byggas upp inifrån och underifrån.

Denna samverkansprocess kan också vara underlag för successivt framväxande gemensamma riktlinjer och strategier. På sikt kan detta leda fram till en regiongemensam strategisk plattform för evenemangsarbetet. En länsstrategi (eller motsvarande) behöver bygga på verkliga erfarenheter och upplevda behov snarare än att ta avstamp i ett uppifrån formulerat strategidokument. Först då kan den få genomslag och bidra till Jämtland Härjedalens fortsatta utveckling som stark evenemangsregion.

6.1.4 Samarbete mellan evenemang och näringsliv

Det framkommer i studien att evenemang behöver kompletterande stöd och finansiering eftersom regioners och kommuners stöd är begränsande. Evenemang och näringsliv är ömsesidigt beroende av varandra och kan dra nytta av varandra. Medan företag kan bidra med finansiering, nätverk och resurser, skapar evenemang en attraktiv miljö som kan gynna näringslivets rekrytering och varumärkesbyggande.

Trots synergier finns det utmaningar som behöver adresseras för att effektivisera samspelet mellan näringsliv och evenemangsaktörer. Många gånger har sponsring varit snedfördelat och begränsat. Under studien framkommer att kultursektorn tycks mer ovan att arbeta med sponsring och tar del av mindre sponsring, men skillnader finns också mellan olika idrotter och ur ett könsperspektiv. O och med förslagen till nya redovisningslagar och ett ökat fokus på hållbarhet har företag tydligare incitament och strukturer för att investera i fler typer av evenemang som ger både samhällsnytta och affärsnytta.

För att realisera denna potential krävs konkreta insatser. Dels krävs en ökad förståelse i näringslivet om evenemangens betydelse för attraktiva platser och kompetensförsörjning. Exempelvis behövs praktiska verktyg som kan effektivisera samverkan, såsom ett ”gemensamt språk” mellan evenemangsaktörer och företag som går i linje med företagens hållbarhetsregler. Sammanfattningsvis kan en mer strategisk och strukturerad samverkan mellan evenemangsaktörer och näringsliv skapa ömsesidiga vinster.

6.2 Förslag på fem insatser

Baserat på förstudiens datainsamling, analys och dialog listas nedan fem konkreta insatsområden som borde kunna bidra till att positionera evenemang och arrangemang i Jämtland Härjedalen.

1. **Skapa tillfällen för erfarenhetsutbyte**

- Formalisera och skapa regelbundna, väl planerade och faciliterade tillfällen för erfarenhetsutbyte och samverkan gällande evenemangsstöd.
- Skapa dessa tillfällen brett för att inkludera många aktörer i evenemangens ekosystem: region, kommuner, evenemangsaktörer/evenemang osv. Nyttja och bygg vidare på de befintliga grupperingarna S3 och E4.
- Inte bara målgruppen utan också tillvägagångssätt och innehållet bör definieras brett med tid för både formellt och informellt utbyte.

2. **Utveckla och förankra bedömnings- och beslutskriterier**

- Säkerställ att kriterierna är lättförståeliga och relevanta för både arrangörer och beslutsfattare. Slopa eller omformulera otydliga kriterier och begrepp.
- Komplettera befintliga bedömnings- och beslutsmallar med tydliga och användarvänliga kriterier som även inkluderar sociala värden såsom livskvalitet och välmående.
- Komplettera befintliga bedömnings- och beslutsgrupper med kompetens att bedöma olika värden från evenemang, t.ex. för barn- och ungdomsidrott, kultur eller näringsliv.

3. **Utveckla gemensamma riktlinjer och rutiner för uppföljning och utvärdering**

- Ta fram rutiner och riktlinjer, gärna gemensamma för flera kommuner, att använda för uppföljning och utvärdering av evenemangsstöd.
- Säkerställ att resultat från uppföljning och utvärdering delas, sprids och används i evenemangsstödet.

4. **Ta fram exempel och mallar för evenemangsaktörer**

- Ta fram tydliga exempel och enkla mallar för evenemangsaktörer som visar hur de kan identifiera och kommunicera sina värden till finansiärer och sponsorer.
- För dialog vid gemensamma träffar kring goda exempel och vilka stöd och som finns tillgänglig.

5. **Öka utbytet mellan lokalt näringsliv och evenemangsaktörer**

- Skapa initiativ tillsammans med näringslivsföreträdare (t.ex. bransch-, näringslivs och företagarföreningar) för ökad förståelse, utbyte och relationer.
- Involvera både företag och näringslivsaktörer samt evenemangsaktörer i lokala strategiska utvecklingsdiskussioner för ömsesidig förståelse och stärkta relationer.

6.3 En vision för framtiden

Sammantaget kan konstateras att det finns mycket att vinna på en mer samordnad ansats kopplat till utveckling av kultur- och idrottsevenemang i Jämtland och Härjedalen. Sannolikt är det inte en evenemangsstrategi i sig som är det enskilt viktigaste i den strävan.

En ökad satsning på dialog, samverkan, uppföljning och erfarenhetsutbyte kommer sannolikt att positionera evenemangen som värdeskapare och skapa bättre förutsättningar för arrangörer och att man får mest ut av samlade ansträngningar inom både stöd och operationalisering.

I detta arbete behöver idrotten och kulturen kroka arm och rätt hanterat kommer Jämtland Härjedalens evenemang att kunna utgå från en tydlig platsanknytning, planeras och genomföras utifrån bred samverkan, ges ett anpassat och långsiktigt stöd, följas upp och bidra till positionering, erfarenhetsutbyte och kontinuerligt lärande.

Bilaga 1. Spridning och förankring

Under förstudien har ett flertal aktörer deltagit i dialog syftande till såväl datainsamling som förankring och vidare spridning. Nedan visas på ett urval av dessa aktörer i den ordning som de dök upp under förstudiens gång. Projektets ”slutkonferens” genomfördes via ett antal möten under förstudiens slutfas. På detta sätt gavs ett betydligt större deltagande och en större dialog än om insatsen hade skett som en traditionell slutkonferens. Via dessa möten nåddes såväl evenemangsaktörer från idrotten och kulturen som tjänstepersoner och politiker i hela regionen.

RF SISU Jämtland Härjedalen – Projektpart. Initiativtagare.

Region Jämtland Härjedalen – Projektpart. Representerade genom Område kultur och bildning.

Östersunds kommun – Projektpart. Representerade genom Kultur- och fritidsförvaltningen.

Strömsunds kommun – Projektpart. Representerade genom kommunens tillväxtavdelning.

Destination Östersund – Projektpart.

Arrangörer idrott – Dialogpart/fokusgrupp/enkät. En grupp aktörer som alla jobbar med planering och genomförande av idrottsevenemang.

Arrangörer kultur - Dialogpart/fokusgrupp/enkät. En grupp aktörer som alla jobbar med planering och genomförande av kulturevenemang.

Politiker och tjänstepersoner i kommun och region - Enkät

Regionens samverkansråd – Dialogpart. Rådet är ett organ för information, samråd och samverkan mellan Region Jämtland Härjedalen, Kommunförbundet i Jämtland Härjedalen samt regionens kommuner (Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre och Östersund).

Fritid Z – Dialogpart. Denna gruppering sammankallas av RF-SISU Jämtland-Härjedalen och består av företrädare/tjänstepersoner från regionens åtta kommuners Fritidsenheter-

Kultur Z – Dialogpart. En konstellation av aktörer inom region Jämtland Härjedalen som alla jobbar strategiskt eller operativt i gränssnittet kultur/evenemang/arrangemang.

Marknadsgruppen i Strömsunds kommun – Dialogpart. Den gruppering som jobbar med bedömer inkomna ansökningar för evenemang.

Projekt Fossilfria besöksmål och destinationer – Dialogpart. Projektet ledes av Energikontoret i Jämtland Härjedalen.

Bilaga 2. Referenslitteratur

Nedan listas ett antal publikationer tänkta att fungera som fördjupnings- eller referenslitteratur för den som vill fördjupa sig ytterligare inom rapportens områden.

Evenemangslegacy och evenemangseffekter

Carson, D., Eimermann, M., & Pettersson, R. (2018). Communities and new development paths in the sparsely populated north. *Journal of Northern Studies*, 12(1), 7-18.

Davies, A. (2015). Life after a festival: local leadership and the lasting legacy of festivals. Event Management, 19(4), 433-444.

Helgadóttir, G., & Sigurðardóttir, I. (2021). Event legacies. I M. E. Kavaliauskaite & J. D. Quarterman (Red.), Humans, Horses and Events Management (s. 101-114). CABI Publishing.

Henningsen, E., Larsen, H., & Munk, K. (2017). From institutions to events – structural change in Norwegian local cultural policy. *International Journal of Cultural Policy*, 23(5), 618-633.

Kronenberg, K., Pettersson, R. & Wallstam, M. (2024 En guide till evenemangsutvärderingar: sociala effekter. Mid Sweden University (Populärvetenskapliga serien / European Tourism Research Institute (ETOUR) 2024:2).

Lindeborg, L., & Lindkvist, K. B. (2013). The value of arts and culture for regional development: a Scandinavian perspective. *Routledge*.

Pettersson, R., Eriksson, A. & Lanzendorf, T. (2023). En guide till miljömässiga effekter av evenemang. Mid Sweden University (Populärvetenskapliga serien / European Tourism Research Institute (ETOUR) 2023:2).

Pettersson, R., Kronenberg, K. & Wallstam, M. (2023). En guide till turismekonomiska utvärderingar av evenemang. Östersund: Mid Sweden University (Populärvetenskapliga serien / European Tourism Research Institute (ETOUR) 2023:1).

Resarch One Vem besöker Rally Sweden? Evenemangsutvärdering 2019

Riksidrottsförbundet 2024 Planering och utvärdering av legacy vid idrotsevenemang. Pilotprojekt i samband med UEFA F17-EM 2024

Ruiz, J. (2004). A literature review of the evidence base for culture, the arts and sport policy. *Scottish Executive Education Department*, 1-74.

Svensson, E. (2009). Consuming nature–producing heritage: aspects on conservation, economical growth and community participation in a forested, sparsely populated area in Sweden. *International Journal of Heritage Studies*, 15(6), 540-559.

Selberg, T. (2006). Festivals as celebrations of place in modern society: two examples from Norway. *Folklore*, 117(3), 297-312.

Taylor, M., & Edmondson, I. (2007). Major sporting events—planning for legacy. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 9(1), 1-11.

Tohmo, T. (2005). Economic impacts of cultural events on local economies: an input–output analysis of the Kaustinen Folk Music Festival. *Tourism Economics*, 11(3), 431-451.

Stora och små evenemang
Eriksson, A. (2023). 'If they touch our cloudberries, that means war': Rural liveability and acceptance of environmental impacts from event tourism. Tourist Studies, 23(1), 3-19.
Vita, S., & Rispoli, M. (2020). Planning and managing smaller events. I Planning and Managing Smaller Events (s. 1-14). Routledge.

Evenemang och regional utveckling
Chalip, L. (2014). From legacy to leverage. I Routledge Handbook of Sport Event Management (s. 320-331). Routledge.
Clark, R., & Misener, L. (2015). Understanding urban development through a sport events portfolio: a case study of London, Ontario. Journal of Sport Management, 29(1), 11-26.
Coman, C., Răchişan, P. R., & Purcărea, A. A. (2021). Promoting cities as cultural destinations through events. Case study: Aarhus European Capital of Culture. Journal of Tourism and Cultural Change, 19(6), 734-750.
Copus, A., Skuras, D., & Tsegenidi, K. (2011). Expanding horizons: local embeddedness and local engagement among small firms in the European countryside. European Urban and Regional Studies, 18(3), 362-383.
Duignan, M. (2013). Events and urban regeneration: the strategic use of events to revitalise cities. Event Management, 17(1), 25-26.
Perić, M., Đurkin, J., & Lamot, I. (2016). Leveraging small-scale sport events: Challenges of organising, delivering and managing sustainable outcomes in rural communities. The case of Gorski kotar, Croatia. Academica Turistica, 9(1), 67-83.
Richards, G. (2017). Emerging models of the eventful city. Event Management, 21(5), 533-543.
Stedman, R. (2002). "Toward a Social Psychology of Place".
Walters, T. & Jepson, A. (2018). "How Community Event Narratives Contribute to Place Branding".
Werner, K., Dickson, C., & Hyde, K. F. (2020). The role of slow events for sustainable destination development: a conceptual and empirical review. Journal of Sustainable Tourism, 28(10), 1603-1623.
Wise, N. et al. (2021). "Pre-event Competitiveness: Exploring Residents' Perceptions of Place Management and Local Impacts".
Yu, H. et al. (2023). "An Investigation of the Relationship Between Resident Place Image and Attitudes During Hosting a Sporting Event: A Reflective-Formative Approach". Event Management.
Ziakas, V. (2016). Fostering the social utility of events: an integrative framework for the strategic use of events in community development. Current Issues in Tourism, 19(11), 1136-1157.

Styrdokument
Kommunala och regionala styrdokument från Jämtland Härjedalen och länets kommuner såsom:
- Besöksnäringsstrategi
- Evenemangspolicy
- Folkhälsostrategi/plan, Riktlinjer för hållbar hälsa
- Hållbarhetsstrategi

- Kultur och fritidsplan/Kulturstrategi
- Miljöpolicy/Klimatanpassningsstrategi
- Program för näringsliv/Näringslivspolitiskt program
- Program för smart specialisering
- Regional utvecklingsstrategi
- Riktlinjer för nationella minoriteter
- Tillgänglighetsstrategi
- Tillväxtprogram